

6. Закон города Москвы «О социальной поддержке семей с детьми в городе Москве» 23 ноября 2005 года № 60.

7. Закон Кемеровской области «О предоставлении долгосрочных целевых займов и развитии ипотечных отношений в жилищной сфере в Кемеровской области» № 930 от 25 января 2000 г.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

С.П. Тямало,
науковий керівник С.В. Коношенко
*Україна, Донецька область, м. Слов'янськ,
Донбаський державний педагогічний університет*

Постановка проблеми та її актуальність. Педагогічні університети як учбові заклади, що готують вчителів, завжди виконували важливу роль у системі народної освіти. Актуальність проблеми формування особистості майбутніх педагогів в педагогічному університеті зумовлена тим, що з фонду університетського студентства поповнюються педагогічні колективи шкіл, а особистість майбутнього вчителя є головним чинником гуманізації освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи формування особистості педагога в системі університетської педагогічної освіти розкриваються в дослідженнях О. Абдулліної, І.Беха, Б. Гершунського, Ф.Гоноболіна, В.Загвязінського, А. Капської, Н. Кузьміної, Б. Ліхачева, В. Сластьоніна й ін. Дослідження, присвячені готовності педагога до реалізації цілісного педагогічного процесу, представлені працями Ю. Азарова, І. Зязюна, Л. Кондрашової, Л.Міщик й ін.; формуванню у нього педагогічної культури, професійно-ціннісних орієнтацій і особових якостей – науковими роботами Є. Бондаревської, А. Мудрика, А. Колесової, Л. Яковлевої й ін. Але проблема формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього педагога в педагогічному університеті у вітчизняній науці, на жаль, ще недостатньо досліджена.

Мета даної статті - визначення основних шляхів формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього педагога в педагогічному університеті.

Викладення основного матеріалу. Нині існують різні позиції відносно формування особистості студентської молоді. Прибічники традиційного підходу вважають, що формування особистості студента має здійснюватися відповідно до заданого суспільного ідеалу. З іншого боку існує погляд на студента як особистість, що склалася, яка не потребує зовнішньої виховної дії. В той же час для сучасної педагогічної науки і практики все більше значення набуває розуміння виховання як засобу, спрямованого на створення умов для саморозвитку і самовиховання особистості, максимально повного освоєння нею матеріальних і духовних цінностей, культури суспільного буття [1]. За своєю суттю особистість представляє унікальне, неповторне утворення, яке в цілісності реалізовує себе в соціумі. Ключовою характеристикою особистості виступає прагнення до саморозвитку і самореалізації. Звідси, необхідність вивчати особистість не стільки з погляду досягнутого нею, скільки виходячи з урахування її творчого потенціалу і стратегії індивідуального життєвого шляху.

Л. Виготський вважає, що вивчення особистості необхідно проводити виходячи з «соціальної ситуації її розвитку», включаючи як зовнішні фактори багатосторонньої

соціальної дії, так і її внутрішній, феноменологічний світ [2, с. 123]. Формування особистості майбутніх педагогів в педагогічному університеті має свої особливості, зумовлені відмінністю педагогічних університетів від вищих учбових закладів інших типів.

На наш погляд, специфічними рисами підготовки педагогічних кадрів в педагогічному університеті є: формування загально гуманітарного складу мислення у фахівців; оволодіння в процесі навчання фахівцями педагогічними спеціальностями науково-дослідної спрямованості, що дозволяє найбільш творчо підходити до процесу викладання шляхом вишукування нових форм і методів навчання; формування у майбутніх педагогічних кадрів у процесі навчання в університеті всебічного, універсального світогляду; оволодіння випускниками університету - майбутніми педагогами - новітніми методиками і технікою сучасного експерименту; орієнтація навчання і освіти на рішення дидактичних, виховних, розвивальних задач.

В. Гриньова, Т. Дмитренко, С. Золотухіна висувають наступні головні вимоги до формування особистості студента педагогічного вузу: «розвиток творчого мислення, навичок дослідницької роботи, самостійного, нешаблонного підходу до рішення практичних задач, потреба в постійному поповненні знань, подальшій самоосвіті» [3].

Потреба у фахівцях, здатних до самостійного рішення складної, професійно значущої задачі, висуває на перший план завдання професійного виховання. Рішення цієї задачі ми бачимо у формуванні професійно-педагогічної спрямованості студентів педагогічного університету.

Професійно-педагогічна спрямованість є тим каркасом, навколо якого компонується основні професійно значущі властивості особистості педагога. Професійна спрямованість особистості вчителя включає інтерес до професії вчителя, педагогічне покликання, професійно-педагогічні наміри і схильності [6, с. 35 - 36]. Наголошується, що педагогічне покликання, на відміну від педагогічного інтересу, який може бути і споглядальним, означає схильність, що зростає з усвідомлення здібності до педагогічної справи [Там само]. Наявність професійно-педагогічної спрямованості важлива тим, що вона виконує відразу декілька функцій: відображає суттєвіше в духовному світі і тому є критерієм вихованості особистості; характеризує основне ставлення до навколишнього світу; виступає одночасно як мотив і регулятор поведінки, освіти і самоосвіти, виховання і самовиховання; управляє задоволенням провідних потреб й інтересів людини. І. Фастовець [5, с.49] виділяє шість типів професійно-педагогічної спрямованості.

Основою для їх виділення були професійні мотиви (з орієнтацією на зміст учбового предмету, спілкування і вдосконалення), а також рефлексія вчителя на мотивацію процесу і результати своєї роботи. Використання цих двох підстав дозволило досліднику виділити такі типи педагогічної спрямованості: ділова спрямованість (мотиви розкриття змісту учбового предмету); гуманістична спрямованість (мотиви спілкування); індивідуалістична спрямованість (мотиви вдосконалення). Колектив авторів під керівництвом І. А. Зязюна відносить професійно-педагогічну спрямованість до властивостей особистості, які створюють комплекс, що забезпечує високий рівень самореалізації професійної діяльності [4]. Професійно-педагогічну спрямованість вважають одним з визначальних факторів придатності особистості до педагогічної професії Н. Кузьміна, В. Сластьонін, Р. Хмельюк й ін.

У даній статті професійно - педагогічна спрямованість розглядається нами як складне утворення в структурі особистості, інтегрує інтерес, позитивне відношення до професії, прагнення до досягнення успіху в ній, наявність гуманістичних цінностей, відношення до педагогічної професії як до суспільної цінності; сформованість і розвиненість професійно важливих якостей особистості педагога, наявність внутрішньої мотивації педагогічної діяльності, потреба займатися педагогічною діяльністю.

Провідною лінією формування професійно-педагогічної спрямованості повинна стати зміна особистості студента в цілому, перетворення його з об'єкту виховання в

активний суб'єкт, особисто зацікавлений в оволодінні професійними якостями, - відзначає в своєму дослідженні Г. Колєв [5, с. 67]. Цей процес повинен включати цілу систему засобів, що удосконалюють учбово-виховну роботу вузу. Рушійною силою формування професійно-педагогічної спрямованості студента, у зв'язку з перебудовою його позиції, є внутрішні протиріччя між труднощами, які виникають в засвоєнні теоретичних, практичних умінь і знань, та особистими можливостями їх подолання. Г. Томілова вважає одним з методів розвитку професійно-педагогічної спрямованості в умовах університету спеціальне навчання і виховання тобто виконання студентами певної системи вправ, спрямованих на формування професійно значущих якостей особистості вчителя і сприяючих розвитку навичок і умінь, відповідних основним структурним компонентам педагогічної діяльності. Головні параметри виміру вказаної спрямованості - готовність до діяльності, задоволеність нею, результативність і здібність до неї. Серед різних форм прояву психічної готовності до професійної діяльності автор вказує відношення до педагогічної практики, бажання надалі одержати класне керівництво, прагнення працювати за фахом в школі, боротьба з напруженістю [6, с. 26]. На наш погляд, ефективним способом формування професійно-педагогічної спрямованості студентів педагогічного університету є використання методики, яку ми пропонуємо і яка дозволяє сформувати у студентів позитивне відношення до педагогічної професії, потребу займатися нею, створити систему мотивів, які б спонукали студентів займатися педагогічною діяльністю, а також сформувати систему професійно-педагогічних цінностей в структурі особистості майбутнього вчителя і відношення до педагогічної професії як до цінності.

Дана методика включає теоретичну підготовку студентів на лекціях з курсу «Педагогіка» і використання наступних методів організації учбової діяльності в ході семінарських занять: дискусії, які стимулюють інтелектуальне забезпечення емпатійних намірів, що, у свою чергу, сприяє переоцінці цінностей; мозковий штурм - креативний метод, розвиває здатність мислити творчо, знаходити нестандартні рішення стандартних ситуацій; дебати, які сприяють розвитку ораторських навичок, формують уміння аргументовано доводити свою точку зору і шанобливо відноситися до думки співрозмовника; робота в малих групах вчить студентів культурі спілкування, розвиває навички ефективної співпраці; ділова гра - дозволяє розглянути ту або іншу педагогічну ситуацію з позицій всіх її учасників, «приміряти на себе» раніше не властиві ролі, проникнути в суть ситуації; перегляд і подальше обговорення художніх фільмів з педагогічної тематики (педагогічний кіно-клуб) - розвиває здатність аналізувати, бачити ситуацію із сторони, дозволяє застосувати навички, сформовані в ході дискусій і дебатів.

Висновки. Аналіз теоретичного та практичного матеріалу з даної проблеми дозволив нам зробити наступні висновки:

- професійно-педагогічна спрямованість особистості - один з визначальних факторів придатності особистості до педагогічної професії. Вона включає інтерес до педагогічної діяльності, потребу реалізовувати себе в ній, професійні мотиви, цінності, ціннісні орієнтації, а також наявність і розвиненість професійно значущих якостей особистості педагога;

- специфіка педагогічної діяльності вимагає розвитку гуманістичної спрямованості особистості, що забезпечує формування світоглядних позицій і визначення особливого значення педагогічної діяльності, а тому метою навчально-виховного процесу у вузі повинно бути формування професійно значущих утворень у структурі особистості;

- одним із шляхів виховання майбутніх педагогів у педагогічному університеті є використання методики формування професійно-педагогічної спрямованості, яка підвищує ефективність традиційної системи навчання; активність й інтерес майбутніх

педагогів до майбутньої професійної діяльності; дозволяє розвинути у студентів комунікативну культуру, адаптивні і організаторські здібності, здібність до емпатії і навички ефективного спілкування, що в цілому підвищує їх рівень професійно-педагогічної спрямованості.

Література

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб. К.: ІЗМН, 2008. 204 с.
2. Выготский Л.С. Педагогическая психология; под ред. В.В. Давыдова. М.: Педагогика, 1991. 479 с.
3. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: навч. посіб. для студ. вузів, які вивчають дисципліну "Педагогіка". К.: Вища шк., 2005. 237 с.
4. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. для студ. і викл. вищ. пед. закл. освіти / В.М. Гриньова, Т.О. Дмитренко, С.Т. Золотухіна та ін.; за ред. В.М. Гриньової. Х.: Видавник Шуст А. І., 2010. 250 с.
5. Основы педагогического мастерства: учебное пособие для педагогических специальностей высших учебных заведений / под ред. И. Зязюна. М.: Просвещение, 2002. 302 с.
6. Терехова Н.Г. Совершенствование системы профессионального отбора молодежи педагогические специальности университетов. Бишкек: БГУ, 2009. 176 с.

СОЦИАЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ МОЛОДЕЖНОЙ РАБОТЫ

И.С. Удахина,
научный руководитель Е.Н. Трофименко
Россия, г. Белгород,

Белгородский государственный национальный исследовательский университет

На сегодняшний день под социальными технологиями в работе с молодежью подразумевают деятельность общественных структур по поддержке молодых людей в установке их жизненных перспектив и целей, полноценной интеграции в общество. В каждой стране этой работой занимаются разные организации. В Российской Федерации, нацелены на благоприятную реализацию молодежи центры социально-психологической поддержки, социальные службы, центры экстренной психологической помощи, правовой помощи, центры профессиональной ориентации и трудоустройства молодежи, социально-реабилитационные центры.

В своей деятельности эти учреждения используют различные формы, работы с молодёжью, в настоящий момент она требует наличие целостного подхода.

Выделяют следующие технологии работы с молодёжью: консультация; терапии с вовлечением молодых людей в культурные мероприятия; посещение досуговых учреждений; музыкальные терапии; воздействие на индивидов с помощью специализированной литературы и выработка их жизненных ориентаций; терапии с активным участием педагогов либо социальных работников в молодежной поддержке; логотерапия.

Всего в России насчитывается около 350 органов по делам молодежи и около 3500 клубов местного значения. Самой распространенной формой работы данных учреждений является психолого-педагогическое консультирование молодых людей: 10 % занимаются оказанием помощи по телефону, 19,5 % – оказанием социокультур-